

לדבר על מה שלא מדברים

הרב יוני לביא - מנהל מוקד 'חברים מקשיבים'

את כל טורי הוויטסאפ הקודמים ותוכלו למצוא באתר 'מילה טובה'

יש עוד משהו, הרב, שרציתי לשאול עליו אם זה בסדר ב"ה אני עכשיו בהריון. סיפרנו כבר לילדים והם מאוד שמחים ומתרגשים לקראת התינוק החדש שאמור להיוולד עוד חמישה חודשים.

מזל טוב! שתהיה בע"ה לידה קלה ותזכו לגדל אותו בבריאות ושמחה יחד עם אחיו ואחותו הגדולים.

תודה רבה 😊. בכל אופן, מאוה, הבן הבכור שלי הוא ילד נורא סקרן. הוא לא מקבל שום דבר כמובן מאליו ומתעקש לחקור ולברר עד שיבין עד הסוף איך כל דבר פועל.

זו תכונה נפלאה. אני מקווה שבבילוי שלא יאבד אותה עם השנים, כמו שקורה להרבה מבוגרים. בתור ילדים הם היו מלאי מרץ ועניין בכל דבר, שאלו וחיפשו, ועם הזמן והגיל הנכס היקר הזה הלך להם לאיבוד.

הבעיה שכרגע זה מביא אותי לסיטואציות מביכות כשאנחנו יושבים בארוחת ערב ואיכשהו מתחילים לדבר על הלידה המתקרבת ועל ההריון ואז הוא שואל איך התינוק הגיע לתוך הבטן שלי ומאיפה הוא עומד לצאת משם... פשוט לא ידעתי מה לומר לו בגיל כזה. איך אפשר להסביר לילד בן שש נושאים כאלו? 😞

קודם כל חשוב שאנחנו ההורים נירגע ולא נילחץ. השאלה של מאור היא פשוט מתבקשת והיא באה אצלו מהמקום הכי נקי וטהור ורק אנחנו המבוגרים נוטים להעמיס עליו ישר את כל עולם האסוציאציות הבעייתיות שלנו. מה שכן התשובה לשאלה הזו היא כבר מעבר לכמה משפטים בווצאפ ואני יכול להמליץ לך על סדרת וידאו שלילמה בנושא המופיעה באתר 'מילה טובה' (חפשי את 'לדבר על מה שלא מדברים'. באדיבות האתר כיפה) שמציעה גישה עקרונית ודרכים להסביר לילדים נושאים צנועים. אחד הפרקים שם עוסק בהסברת הנושא 'איך באים ילדים לעולם'.

וואו, ממש תודה. לא ידעתי על זה. סליחה שאני בכל זאת מתעקשת, הרב, אם אפשר בכל זאת שאלה אחרונה על משהו שקרה לנו אתמול בערב. הבת הקטנה שלי (רתם, בת 3) יצאה מהאמבטיה ישר לסלון כשאפילו את המגבת היא דאגה להשאיר מאחור 😊. בעלי בדיוק ישב שם בשיחה עם חברים וזה ממש הקפיץ אותנו. הוא כעס עליה שזה לא צנוע ללכת ככה והרים את הקול, והיא התחילה לבכות ולהתעקש להישאר שם זווקא כך. בקיצור, היה ממש לא נעים. מה לדעתך נכון לעשות במקרה כזה? האם הוא צדק בתגובה שלו?

תראי, אני מבין בהחלט שעבור בעלך זו היתה הפתעה לא נעימה לראות את הילדה מופיעה בצורה כזו פתאום בסלון, ובפרט שהוא כנראה היה שקוע במפגש חברתי שהיה חשוב לו. ומכל מקום ברור גם שמצידה אין בהופעה מן הסוג הזה שום כוונות זדון או משהו שקשור ליצריות. תרשי לי גם להטיל ספק עד כמה דיבורים על "ככה לא צנוע ללכת" בכלל יכולים להיקלט ולהיות מובנים בגיל שהיא נמצאת בו.

אז מה אתה רוצה לומר בזה? שצריך להרשות לה ללכת ככה ערומה בסלון?

זה לא מה שאמרת. ראשית אני רק אומר שצריך להיזהר ממצב בו החינוך שלנו לצניעות (שהיא מידה טובה ויקרה עד מאוד) יוצר אצל הילדים והמתבגרים יחס שלילי לגוף שלהם. צריך להיות ברור שהסיבה שאנו מלמדים אותם לכסות את הגוף אינה מפני שהוא רע ופסול אלא כדי להגן על כבודו ולשמור על היחס הנכון בין הפנים שלנו לבין החוץ. שנית, כשמדובר בילדה בגיל כזה אני מציע לגשת לעניין לא מצד הצניעות אלא מכיוון 'נורמת ההתנהגות הבסיסית המקובלת בבית'.

כלומר?

כמו שאנו מלמדים את הילדים לאכול עם מזלג או כף ולא לתפוס כל המקרוני בידיים ולדחוף אותו אל תוך הפה כי זה פשוט לא מנומס ולא נעים לסובבים לראות, כך גם כאן. צריך לומר לילדה בטון רגוע והחלטי: "חמודה תתלבשי בבקשה בחדר. בסלון מסתובבים רק עם בגדים". מסר כזה הוא דבר פשוט ובהיר שגם בגיל שלוש אפשר לקלוט ולהפנים. בשלבים הבאים של החיים היא כבר תהיה בשלה יותר להבין גם מה זו צניעות.

שלום הרב, קוראים לי אביגיל ואני אמא לשני ילדים מקסימים, מאור בן שש ורתם בת 3. בזמן האחרון קרו לנו בבית כמה דברים שהתלבטנו לגביהם. למרות שבעלי ואני אנשים מאוד משכילים לבקטע של חינוך לפעמים אנחנו פשוט אובדי עצות ועולות שאלות שאין לנו עליהן תשובות.

זה מובן בהחלט. גידול ילדים, כמו כל תחום רציני בחיים, הוא דבר שחייבים ללמוד אותו. כמה מוכשרים שנהיה אנחנו לא נולדים עם היכולת הזו והאינטואיציות הטבעיות שלנו לא תמיד מספיקות. חינוך אמיתי בנוי על תפיסת עולם ברורה ועל שימוש בכלים ומיומנויות שצריך ללמוד ולהכיר, כמו גם להיזהר מטעויות ונזקים שעלולים להיגרם מהתנהלות 'חובבנית'.

חשבת פעם שזה ממש מוזר שכדי להיכנס לרכב צריך לקחת כמה עשרות שיעורי נהיגה, מבחן תיאוריה, סטט פנימי, סטט חיצוני (ועוד אחד... ועוד אחד...), אבל כדי להביא ילד לעולם ולהיות אחראי על גידולו וחינוכו צריך פשוט... כלום. לא תואר שלישי, לא תואר ראשון, אפילו לא תעודת בגרות. תעודת לידה מספיקה בהחלט 😊. אלא מה, התוצאה היא שהורים נתקלים לעיתים קרובות במצבים שאין להם מושג קלוש מה לעשות בהם... 😞

מסכים איתך לגמרי. בדיוק בגלל זה האחריות הבסיסית שלנו בתור אבא ואמא היא ללמוד ולפתח כל הזמן את היכולות ההוריות שלנו. לקרוא ספרים ומדריכים טובים בנושא, לשמוע שיעורים, ללכת להרצאות וסדנאות ובמידת הצורך גם להתייעץ באופן אישי. אין לנו דבר יקר בעולם כמו הילדים שלנו. כמה אנחנו משקיעים בשמירה על הבריאות הפיזית שלהם. כמה מדהים יהיה אם נשקיע אפילו חצי מזה בהעשרת ארגז הכלים והשיטות החינוכיות שלנו כהורים.

הדילמה שהיתה לנו השבוע עסקה בשאלה עד כמה נכון לחשוף ולהזהיר את הילדים ממפגש עם אנשים רעים, סוטים וכדו'.

מה היתה ההתלבטות?

אז ככה, תראה, אני לא תמימה. אני יודעת שמסתובבים ברחוב כל מיני טיפוסים מסוכנים והסיוט הכי גדול שלי הוא שאחד כזה יתעסק עם הילד שלי 😞. מצד שני אני לא רוצה להכניס בהם פחדים מיותרים ושיחילו להיות חשדנים ושליליים כלפי כל דבר שהם רואים ויפתחו יחס עויין כלפי העולם.

הצגת יפה, אביגיל, את שני הצדדים ואני חושב שאת שניהם גם יחד חשוב שנעביר לילדים. לפני כן רק אעיר שמחקרים מראים שרוב הפגיעות בילדים אינם מאנשים 'זרים מן הרחוב' כמו שתיארת, אלא דווקא מאנשים המוכרים להם, וצריך להכין את הילדים גם לאפשרות הזו. מבחינת המסר שמוטל עלינו כהורים להעביר להם יש כאן באמת שדר כפול. מצד אחד, והוא העיקר, לחנך אותם לעין טובה, להסתכלות חיובית על העולם ועל האדם, לגישה של דלון לכף זכות ולכוננות לעזור לכול מי שנמצא במצוקה. מצד שני חשוב להבהיר להם שיש בעולם גם אנשים רעים. הם אומנם מועטים אבל צריך להיזהר מהם. חשוב ללמד את הילדים את הכללים. לא להסכים ללכת עם מישהו מבלי לבקש קודם רשות מן ההורים. הכלל הזה נכון גם אם הוא מבטיח לך משהו נחמד או מאיים עליך. אל תסכים שיעשו לך שום דבר שלא נעים לך ואם מישהו מנסה לעשות תצטעק מיד לעזרה. בכל מקרה אנחנו כאן בשבילך ותמיד תמיד אתה מוזמן לספר לנו מה קרה לך.

מתי הגיל המתאים לדבר עם ילדים על נושא כזה?

בכל הנושאים הרגישים והעדינים אני דוגל בכלל "עדיף חצי שנה מוקדם מידי מאשר חצי שעה מאוחר מידי". חשוב מאוד שהילדים ישמעו מאיתנו ראשונים את המסר המדויק ובאופן מותאם לגילם ורמתם, ולא שיקלטו אותו מן הרחוב, החברים, אמצעי התקשורת או שייתקלו בו במציאות מבלי שהיתה להם ההכנה המתאימה.